

POSITIIVNE OÜ ÕPPEKAVA	
Õppekava nimetus	Bussijuhi kiirendatud ametikoolitus lisapädevuse saamiseks
Kehtiv alates	19.11.2018.a.
Õppekavarühm	Transporditeenused
Õppekava kood	BJ/KK
Õppekava maht	45 akadeemilist tundi, s.h. 28 auditoorset, 14 praktilist ja 3 sõiduõppe tundi
Õppekava koostamise alus:	<p>Õppe sisu määravad järgmised seadusandlikud aktid:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Täiskasvanute koolituse seadus 2. Autoveoseadus 3. Majandus- ja taristuministri 06.06.2018.a. määrus nr. 29 <p>Autojuhi ameti- ja täiendkoolituse kord, koolituse õppekavad, nõuded autojuhi koolituse korraldamise õppekavale ja õppekava koostamisele, nõuded autojuhi teadmistele ja oskustele ning pädevustunnistuse vorm</p>
Õppekeskkond	Teoreetiline õpe õpperuumis, praktilised tööd õpperuumis ja sõiduki juures, sõiduõpe õppeväljakul ja liikluses ning erinevates tööolukordades. Kokkuleppel ettevõtetega võib kuni 40% õppemahust läbida praktikana tegevusluba omavas transpordiettevõttes.
Õppekava õpiväljundid	<p>Õppekava eesmärk: Õpetusega taotletakse, et õppija omandab teadmised, oskused ja hoiakud, mis on vajalikud tööks bussijuhi erialal nii iseseisvalt kui meeskonnas ning luuakse eeldused õpingute jätkamiseks ja elukestvaks õppeks.</p> <p>Bussijuhi kiirendatud ametikoolituse läbimisega saavutatakse õpiväljundid, millega seotud teadmised ja oskused on detailselt kirjeldatud Majandus- ja taristuministri 06.06.2018.a. määruse nr. 29 § 9 ja 10:</p> <p>https://www.riigiteataja.ee/akt/112062018009</p> <p>Üldised õpiväljundid on liigitatud järgnevasse valdkondadesse:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Autovedude korraldus Autojuht teab ja tunneb autovedude ja transpordi alast seadusandlust autojuhile vajalikus ulatuses, veoettevõtte toimimise põhmõtteid, erinevaid sõitjateveo liike, nendega seotud kohalike ja rahvusvaheliste vedudega seotud dokumente, veos osalejate õigusi ja kohustusi, riske, ohte, nõudeid ettevõttele ja autojuhile ning oskab neid teadmisi oma töös kasutada, panustades klientide rahulolusse, veoettevõtte mainesse, teenindustasemesse ja turul toimimisse. Lisaks teab ja tunneb autojuht liiniveo ja juhuveo korraldamise, töö- ja puhkeaja planeerimise, sõidumeerikute kasutamise, pagasi ja saadetiste veo, erinevate kliendigruppide teenindamise korda ning oskab neid teadmisi oma töös kasutada nii, et oleks tagatud veohutus ja kõigist nõuetest kinnipidamine.

	<p>2. Autojuhi õigused, kohustused ja vastutus Autojuht teab ja tunneb tööõiguse üldpõhimõtteid ja norme, nõudeid lepingutele, oma lepingu sätteid, vedaja ja autojuhi vastutusega seotud norme. Oskab oma tegevusega tagada töörahu ja omalt poolt lepingu sätetest kinnipidamise ning vältida seaduserikkumisi, mis võivad kaasa tuua kahju endale, teistele liikluses osalejatele, klientidele ja veoettevõttele.</p> <p>3. Sõiduki tundmine ja käsitsemine Autojuht teab ja tunneb sõiduki üldehitust, liike, lisavarustust, agregaatide ja süsteemide tööõhõimõtteid, esinevate rikete põhjusi, sõiduki tehnonõudeid, sõidukist tulenevaid ohte liiklejatele, sõitjatele ja veetale pagasile. Oskab kasutada sõidukit ja selle lisavarustust nõuetekohaselt, vältida ja diagnoosida rikkeid, nende põhjusi ning võimalusel neid kõrvaldada, teha jõukohaseid remonditõid ning hinnata sõiduki tehnoseisundi vastavust nõuetele.</p> <p>4. Autojuhi amet Autojuht teab ja tunneb tööohutuse, töökaitse ja tõtõrvishoiu seadusandlust, tõõlepingu osapoolte kohustusi ja vastutust, liiklusõnnetuste, tõõõnnetuste ning terviserikete tekkimise põhjusi. Oskab ennetada ohte, vältida õnnetusi, tegutseda õnnetuste korral, täita vajalikke dokumente, anda ja kutsuda vajadusel abi. Autojuht teab ja tunneb üldisi ja ettevõtte klienditeeninduse põhimõtteid, teenindustaset mõjutavaid tegureid, erinevate klientide vajadusi, probleemsete sõitjatega suhtlemise viise. Oskab suhelda klientidega viisakalt ja poolte huve arvestavalt, vältida konflikte ning lahendada erinevaid olukordi.</p> <p>5. Liikluses osalemine Autojuht teab ja tunneb erinevates liiklusoludes sõitmise ja sujuva, ohutu ja säästva sõiduviisi põhimõtteid, autojuhi tõõd mõjutavaid tegureid, liiklusõnnetuste põhjusi ja lisaohete. Oskab juhtida autot ohutult, säästvalt, sujuvalt ning rakendada õigeid juhtimisvõtteid, valitseda sõidukit erinevates tee- ja ilmaoludes, kasutada sõiduki erinevaid seadmeid ja tegutseda õnnetuste korral.</p>
--	---

Nõuded õpingute alustamiseks

Õppima võivad asuda vähemalt 24-aastased B-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust omavad isikud Autoveoseaduse § 36 ja 37 kirjeldatud tingimustel, kellel on D1-, D- või DE-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigus või kes omandab selle kategooria käesoleva ametikoolitusega seotud ühendkoolituse käigus ja kellel on olemas kehtiv veoautojuhi pädevustunnistus või vastava ametikoolituse läbimist tõendav märke juhitudunnistusel

Nõuded õpingute lõpetamiseks

Õpe loetakse lõpetatuks pärast õppekavas kirjeldatud õppemahu läbimist, õpiväljundite saavutamist ja teoreetilise ning praktilise eksami sooritamist. Õppekava läbimise ja õpiväljundite saavutamise kohta väljastab koolitaja vormikohase tunnistuse.

Õpingute läbimisel omandatav kvalifikatsioon:

Õpingute käigus omandatav kvalifikatsioon vastab Autoveoseaduse alusel välja antud Majandus- ja taristuministri 06.06.2018.a. määrusele nr. 29. Kutsestandardiga määratlemata.

Õppekava sisu

Teemade jaotus ja numeratsioon on vastavuses 140-tunnise bussijuhi kiirendatud ametikoolituse teemakavale

2. Liikluspsühholoogia ja klienditeenindus – 6 tundi, s.h. 2 praktilist tundi

Lektorid: Gunnar Meinhard, Raivo Avango, Elis Prangli

2.2. Klienditeenindus

Bussijuhi tööks vajalikud põhiteadmised klienditeeninduse ja suhtlemise osas.

Sõitjate ootused bussijuhi kui teenindaja rollikohasele käitumisele.

Sõitjate põhjendatud ja põhjendamatud nõudmised, nendele vastamine.

Bussijuhi rollid ja rollikäitumise analüüs. Bussijuhi isikuomadused ja nende mõju rollikäitumisele. Suhtlemise põhioskused, et paindlikult ja konfliktivabalt lahendada veotellijate põhjendamatu soovide ja nõudmistega seotud olukorrad:

oskus elada sisse sõitja rolli;

kontaktide loomise ja säilitamise oskus;

veenmisoskus;

kehtestamisoskus;

läbirääkimisoskus;

oskus esindada oma ettevõtet, oskus kanda seda rolli.

Probleemsed sõitjad ja nendega suhtlemine:

alaealised;

vanurid;

joobnud sõitjad;

välismaalased;

agressiivselt käituvad sõitjad;

sõitjate grupid teenindusvedudel.

Suhtlemise erinevused sõltuvalt vedude liigist:

veod kohalikel liinidel;

veod kaugliinidel;

juhuveod.

Praktilised õppused.

Praktilised õppused kontaktide loomise oskuse ning veenmisoskuse ja kehtestamisoskuse omandamiseks rollimängude abil.

Tüüpiliste probleemsete olukordade läbimängimine, lahenduste leidmine ja nende analüüs.

Klientidelt laekunud kaebuste ja pretensioonide kuulamine, lahendamine ja vahendamine.

Sõitjate ja tööandja teavitamine erinevatest olukordadest.

Esinemisoskuse arendamine, mikrofoni kasutamise oskuse treenimine.

Tegutsemine õnnetusjuhtumite korral, esmaabi andmine.

2.3. Sõitjateveo teeninduse kvaliteedi mõjurid

Auto tehnilise seisundi, välimuse ja salongi heakorra ning bussijuhi sõidustiili ja -võtete mõju ettevõtte mainele ja teenuse kvaliteedile.

Veofirmade tuntuse ja reklaami mõju.

Bussijuhi roll teenuse kvaliteedi kujundamisel.

2.4. Puudega ja piiratud liikumisvõimega inimese teenindamine

Puudega ja piiratud liikumisvõimega inimeste teenindamise põhimõtted ja nende seadustest tulenevad õigused.

Bussijuhi ja veotetvõtte kohustused ja õigused puuetega või piiratud liikumisvõimega isikute teenindamisel. Bussijuhi tegutsemine erinevates olukordades.

Puuetega inimeste teenindamise praktiliste olukordade läbimängimine

3. Sõiduki tundmine ja käsitsemine – 6 tundi, s.h. 2 praktilist tundi

Lektorid: Aimar Lukk, Raivo Avango

3.1. Üldnõuded

Busside ehituse tundmaõppimisel lähtutakse nende üldehituse ja tööpõhimõtete selgitamisest.

Autode tehnohoolduse tundmaõppimisel lähtutakse tehnonõuetest.

Autode tootmise hetkeseis ja arengusuunad. Eestis enamkasutatavate autode margid ning mudelid. Busside liigitus, lühiiseloostus. Hooldus- või juhendraamatu kasutamine ning nende abil tehniliste andmete ja parameetrite leidmine.

Tehnohoolduse süsteemid. Rikete tuvastamise süsteemid ja võimalused. Tehniliste rikete liigitus ja tegutsemine nende avastamisel.

3.7. Elektriseadmed

Auto üldine elektriskeem ja selle osad. Vooluallikad: aku, generaator. Vooluallikate ebaõigest käsitlemisest tulenevad tagajärjed. Käiviti töötamine. Valgustus- ja signalisatsiooniseadmete tähistus ja neile kehtestatud tehnilised nõuded. Andurid ja mõõdikud. Elektriseadmete rikked ja hooldus.

3.8. Kere ja lisaseadmed

Juhi töökoht: juhtimisseadmete paigutus, juhiistme, peeglite ja rooli asendi muutmine, armatuurilaua märgutuled ja juhiabisüsteemid. Uste avamise juhtajam. Avariiväljapääsude otstarve ning kasutamine. Juhi- ja reisijateruumi kütte- ja ventilatsiooniseadmed, nende tööpõhimõte, rikked ning hooldus.

Auto komplekti kuuluv varustus ja sellele esitatavad nõuded. Nõuded klaasidele ja nende läbipaistvusele, kere välimusele.

3.9. Sõiduki täiendav lisavarustus

Sõidumeerikute liigid, mehaanilise ja digitaalse andmesalvestusega sõidumeerikud, nende kasutamise nõuded. Mehaanilise sõidumeeriku salvestuslehed, nende kasutamine ja säilitamine.

Digitaalse sõidumeeriku juhi, tööandja, töökoja ja kontrollija kaardid, nende kasutamine.

Sõidumeeriku paigaldamise, hooldamise ja tehnilise ülevaatuse nõuded.

Sõidukile paigaldatavad satelliitpositsioneerimise seadmed. Tähiste ja tingmärkide tundmine.

Satelliitpositsioneerimise seadmete abil otsitava objekti leidmine.

Hädaabikõnede teostamine.

Muu lisavarustus, sõltuvalt bussi kasutusvaldkonnast.

3.11. Bussi kasutusjuhend

Tehnohoolduse läbiviimise süsteem ja selle ajavahemikud. Bussi igapäevasel hooldusel autojuhi poolt teostatavad tööd. Õlitus- ja määrimiskohad, määrimiskaart. Õlitus- ja määrimisvälp. Auto tehnilise seisukorra kontrollimine. Autojuhi õige tegevus tehniliste rikete ilmnemisel.

3.14. Praktilised tööd sõiduki juures

Sõiduki ehituse tundmaõppimine sõiduki juures.

Erinevate agregaatide, mehhanismide, süsteemide, hooldepunktide leidmine ja vaatlus.

Veoüksuse visuaalne tehniline kontroll: tuled, rehvid, õli- ja õhulekked, kere seisukord, tööseadmed, vedelike nivoode kontroll, tehniliste rikete leidmine.

Rehvivahetus ja jõukohaste remonditööde tegemine

Tööohutusnõuete jälgimine praktiliste tööde juures

5. Autovedude korraldus – 30 tundi, s.h. 10 praktilist tundi

Lektor: Raivo Avango, Viktor Rõbtšenko, Aimar Lukk, Elis Prangli

5.1. Sõitjateveo üldnõuded

Eestis kehtivad seadusandlikud aktid, mis reguleerivad sõitjateveo korraldust. Nõuded sõitjateveo tettevõtetele. Sõitjatevedu tasu eest ja omal kulul. Omal kulul vedude mõiste.

Tasulise sõitjateveo liigid:

liinivedu,

juhuvedu.

Tasulise sõitjateveo tegemiseks vajalikud dokumendid. Tegevusluba ja tegevusloa tõestatud koopia. Riigisisene ja rahvusvaheline sõitjate vedu. Sobiva bussi valimine sõltuvalt liiniveo või juhuveo liigist.

Sõitjateveo struktuur Eestis, bussivedude osa sõitjateveol. Bussiliinide võrk ja nende liigitus.

Bussiliinide valiku ja avamise kord. Liiniloa ja avaliku teenindamise lepingu tähendus, kehtivus ja väljaandmine. Sõitjatevedu korraldavad ja reguleerivad asutused.

5.2. Õpilasliinid

Õpilasliinide mõiste. Nõuded õpilasliinivedu teostavale ettevõttele ja sõidukitele. Õpilaste vedu tellimusveona ja liiniveona.

Õpilaste veo eest tasumise kord.

Õpilaste käitumise iseloomulikud küljed, nende arvestamine ja mõjutamine bussijuhi poolt.

Õpilaste bussi sisenemine ja väljumine, sellega kaasnevad ohud, bussijuhi vastutus.

5.3. Liiniveod

Linnaliinid, vallaliinid, maakonnaliinid ja kaugliinid, nende erinevus. Bussijuhi kohustused enne väljasõitu liinile, liinil töötades ja vahetuse lõppedes. Nõuded busside varustusele ja tähistusele.

Sõiduplaanide sisu ja vormistamine. Bussijuhi õigused, kohustused ja vastutus liinil töötamisel.

Bussijuhi õige tegutsemine liiklusohutlikkus olukorras, liiklusõnnetusse sattumisel või bussi tehnilise rikke korral. Tehnoabi osutamine liikluses. Bussi sidevahendid ja nende kasutamine.

Sõitjate informeerimine.

Sõitjate õigused ja kohustused. Bussijuhi, kontrolöri ja asjaomaste ametiisikute õigused korda rikkunud reisijate korralekutsumiseks ja mõjutamiseks.

5.4. Veod kaugliinidel

Riigisiseste kaugbussiliinide avamine ja pidamine. Kaugbussiliini luba ja selle taotlemine.

Liinilubade väljaandjad. Liiniloa kehtivus ja pikendamine.

Kaugliinide liigid

Erinevused kaugbussiliinide vahel.

Sõiduplaanide koostamine ja kinnitamine. Sõiduplaanide sisu ja vorm.

Bussijuhi õigused, kohustused ja vastutus kaugliinidel töötamisel. Bussi sidevahendid ja nende kasutamine. Sõitjate informeerimine.

Lisanõuded rahvusvahelisel kaugliiniveol vedajale, autojuhile, vedude korraldajale jt.

5.5. Juhuveod

Juhuveodude mõiste ja nende erinevused liinivedudest. Tegevusluba. Nõutavad dokumendid juhuveodudel. Sõidulehed ja nende täitmise kord. Sõiduprogramm ja sõitjate nimekiri. Autojuhi õigused ja kohustused juhuveodudel. Täiendavad nõuded lastegruppide veol.

Rahvusvaheliste juhuveodude erinevus. Lisanõuded ja dokumendid rahvusvahelistel juhuveodudel.

5.6. Pagasi- ja kaubavedu bussidega

Pagasiveo kord ja nõuded linna-, maakonna- ja kaugliinidel. Kauba ja saadetiste vedu bussides. Autojuhi ja vedaja vastutus kauba ja saadetise säilivuse eest. Keelatud kaupade ja saadetiste liigid sõitjateveol.

5.7. Sõidu eest tasumine

Liinivedudel rakendatavad sõidupiletite süsteemid. Sõidusoodustuste süsteem. Piletimüük internetis, bussijaamas ja autojuhi poolt, piletite registreerimine.

Piletimüügi süsteemid ja nende käsitlemine.

Nõuded kaugliinide piletile ning pileti kehtivus. Sõidupileti tagasiostmise võimalused. Sõidu eest tasumine juhuveodudel. Tasumine pagasi-, pakkide ja kaubaveo eest.

Piletikontrollisüsteemid bussiliinidel.

6. Sõiduõpe – 4 tundi

Õpetajad: Raivo Avango, Kalev-Andres Leesik, Andrei Naan

Sõiduõppeks kasutatavad bussid:

- 1. SCANIA K113 CLB AA, reg.nr. 919AZY**
- 2. Mercedes Benz O350 , reg. nr. 758BJM**

Sõiduõppe eesmärk on kinnistada õpitud teadmised ja oskused, et valmistada õppija ette reaalseks tööks bussijuhina.

6.1 Bussi ettevalmistamine väljasõiduks

Bussi tehnilise seisukorra ja kompleksuse kontrollimine enne mootori käivitamist. Igapäevase hoolduse läbiviimine. Tutvumine autojuhi töökohaga:

autojuhi õige kehaasend;

istme, rooli ja peeglite seadmine.

Tutvumine bussi juhtimiseseadmete asukoha ja käsitlemisega ning armatuurlaual paiknevate näidikute ja märgulampidega. Sõitjateveo auto mootori käivitamine. Juhi tegevus enne bussi käivitamist ja käivitamisel.

6.2 Bussi juhtimine väikesel kiirusel

Juhtimiseseadmete ja juhtimisvõtetega kohanemine. Liikumise alustamine. Käigukangi käsitlemine ja selle abil sobiva käigu valimine. Sõitmine väikese kiirusega. Erinevad pidurdustehnikad: sujuv- ja äkkpidurdus. Manööverdamine, pöörete sooritamine.

Tagurdamine gabariitväravasse otse ja pöördega. Tagurdamine külgboksi.

6.3 Bussi juhtimine liikluses

Bussi sõidumaduste ja juhtimise iseärasuste tundmaõppimine. Käikude sujuv ümberlülitamine. Õigete sõiduvõtete viimistlemine ning rahuliku ja sujuva sõidustiili kujundamine.

Erinevad sõiduharjutused:

kiirendus ja pidurdus;

peatumine peatustes ja liiklusvoolus;

sõitmine tõusul ning langul.

Säästlike, kütuse ülekulu vältivate sõiduvõtete õppimine ja kasutamine. Liiklusolukordade ja sõidutingimustega ettenägemine ja nendega arvestamine.

Sõit etteantud marsruudil koos peatuskohtades manööverdamistega ja ajagraafikust kinnipidamisega.

Vajaliku sõidusujuvuse saavutamine ja kaitsliku sõiduviisi rakendamine.

Sõidu lõpetamine. Bussi tehnilise seisukorra kontrollimine

6.4 Bussi juhtimine erioludes

Sõit pimedal ajal. Tulede kasutamine. Sõit erineva valgustusega teedel.

Ohutu piki- ja külgsuuna tagamine.

Sõit libedal teel. Õiged pidurdusvõtted libedal teel.

6.5 Juhtimisoskuse järelkontroll ja ametioskuste hindamiskriteeriumid

Juhendaja poolt ette antud praktiliste ülesannete sooritamine.

Sõidutehnika, liiklusreeglite järgimise ning erinevate liiklusolukordade ja sõidutingimustega arvestamine.

Kasutatavad õppematerjalid ja –vahendid:

1. Lektorite audiovisuaalsed õppematerjalid teemade kohta
2. Lektorite koostatud teemakonspektid
3. Bussijuhi õppematerjal, EAKL 2014
4. Praktiliste tööde dokumentide blanketid
5. Digitaalsete sõidumeerikute simulaatorid 3 tk.
6. Õppebussid: Scania K113 CLB AA, 919AZY ja Mercedes Benz O350, 758BJM
7. Õppeväljakute tähistamise vahendid

Õppekava koostas:

Raivo Avango	Positiivne OÜ juhatuse liige ja lektor
Koolitusasutus	Positiivne OÜ, reg.nr. 11898613 Varsaallika 46 Tallinn
e-post	profdriver@profdriver.ee
tel	+372 5087769